

Vet Aquí!

Butlletí lingüístic de la
Diputació de Girona

Juliol de 2012

LA TORRE DE CRUÏLLES

En el temps que encara s'aixecaven torres, a Cruïlles, hi havia uns homes que estaven fent-ne una. Eren paletes dels d'abans, d'aquells que treballaven amb pedres, amb poques eines i amb la força dels braços.

—Vull que sigui tota de pedra —els havia dit el feudal.

Però la pedra es va acabar quan encara faltava per construir un bon tros de torre.

—Com ho farem? —va preguntar un dels paletes més joves.

—Anem a la riera —va contestar el que feia de mestre. —Portarem pedra d'allà.

Ell va dir pedra, però estava parlant de rierencs.

—Al senyor no li farà gens de gràcia —va insinuar un dels manobres.

—Pedra rossa o pedra de riu, què més hi fa? —va contestar el que feia de mestre.

Potser cap dels altres paletes no ho veia com ho veia ell, que això no ho sabem, però, mig per mandra mig pel seu mal cap, van fer-li cas. De manera que manobres i aprenents van estar uns dies amunt i avall fent tragines.

Del Daró a Cruïlles, hi ha un tros de camí: no podien pas portar gaires pedres.

—Vinga, més pedres! —cridaven paletes i mestre.

Treballaven molt de pressa. Manobres i aprenents no donaven l'abast. Però tot això no hauria de servir-los de res, perquè, de l'enrabiada que va agafar el senyor en veure què feien, uns i altres han passat a la història.

—Jo us havia dit pedra rossa i vosaltres em feu la torre amb pedra de riu —els va dir enrabiadament.

Van callar tots, mestre, paletes, aprenents i manobres.

—Mateu-los —va manar el feudal als soldats.

En aquell temps, ni pietat, ni dubtes, ni romanços. Aviat van ser morts.

Diuen, però, que tots els que van treballar-hi són encara a la torre perquè, un cop passats per les armes, el senyor va manar que els enterressin damunt dels rierencs. Després, no se sap ben bé quan, d'altres paletes van acabar aquella obra. Naturalment, la van fer amb pedra rossa, tal com el senyor desitjava. Per això, qui contempli avui la torre de Cruïlles de seguida veurà que hi ha tres cercles. El primer i el tercer són fets amb pedra molt bona; el del mig, en canvi, que és també el més petit, té un color diferent: és de pedra de riera.

Font: CORTADELLAS, Xavier. *El poble dels Centfocs: Llegendes de les Gavarres*. La Bisbal d'Empordà: Edicions Sidillà, 2011.

Saps llegendes del teu municipi? Envia'ns-les a l'adreça osl@ddgi.cat, i les publicarem en algun dels propers números del *Vet Aquí!*

QUE EL LLEGIR NO ENS FACI PERDRE L'ESCRIURE

L'infinitiu és una forma no personal del verb que pot tenir el valor d'un nom. Malgrat aquest valor, però, en general l'infinitiu no pot anar precedit d'un article:

- ✘ El trobar aparcament a Girona és molt difícil.
- ✓ Trobar aparcament a Girona és molt difícil.

En els casos en què l'infinitiu tot sol quedi un xic forçat, el podem acompanyar de fórmules buides, com ara *el fet de* o *el fet que*:

- ✘ El no signar l'acta invalida la reunió.
- ? No signar l'acta invalida la reunió.
- ✓ El fet de no signar l'acta invalida la reunió.

En canvi, quan l'infinitiu no funciona com un verb, sinó com un nom, va precedit d'un article:

- ✓ El menjar de l'àvia és boníssim.

Com sabem si un infinitiu funciona com un nom o com un verb? Fixeu-vos que quan l'infinitiu té el valor d'un nom, en podem fer el plural, mentre que si funciona com un verb aquest canvi de nombre no és possible:

El menjar de l'àvia és boníssim o Menjar de l'àvia és boníssim?

✓ Els menjars de l'àvia són boníssims.

→ sí que en podem fer el **plural**

infinitiu que funciona com un **nom**

admet l'article:

✓ *El menjar de l'àvia és boníssim.*

El trobar aparcament a Girona és molt difícil o Trobar aparcament a Girona és molt difícil?

✗ Els trobars aparcaments a Girona són molt difícils.

→ **no** en podem fer el **plural**

infinitiu que funciona com un **verb**

NO admet l'article:

✗ *El trobar aparcament a Girona és molt difícil.*

✓ *Trobar aparcament a Girona és molt difícil.*

En altres casos, com en el del títol d'aquest apartat, ens trobem amb expressions o frases fetes en què s'admet l'infinitiu precedit d'article perquè aquesta és la forma que s'ha anat estenent de generació en generació i ha quedat fossilitzada per l'ús.

✓ Que **el llegir** no ens faci perdre **l'escriure**.

✓ **El saber** no ocupa lloc.

Hi ha altres usos de l'infinitiu que també són impropis del català:

• **Al** + infinitiu amb valor temporal (equivalent a *quan*), que es pot substituir per la construcció **en** + infinitiu:

✗ **Al formalitzar** el contracte, l'adjudicatari ha d'aportar la documentació acreditativa necessària.

✓ **En formalitzar** el contracte, l'adjudicatari ha d'aportar la documentació acreditativa necessària. [**Quan formalitzi** el contracte, l'adjudicatari ha d'aportar la documentació acreditativa necessària.]

✗ **A l'acabar** l'examen, ja podreu marxar.

✓ **En acabar** l'examen, ja podreu marxar. [**Quan acabeu** l'examen, ja podreu marxar.]

• Infinitiu amb valor de recapitulació, al començament de la frase. En aquests casos, cal conjuguar el verb en el temps que correspongui o bé anteposar a l'infinitiu un altre verb conjugat:

- ✘ Finalment, **destacar** que la Diputació oferirà ajut als ajuntaments amb menys recursos.
- ✓ Finalment, **convé destacar** que la Diputació oferirà ajut als ajuntaments amb menys recursos.

- ✘ Per acabar, **advertir-vos** que, en cas que no hi comparegueu, sereu multat.
- ✓ Per acabar, **us adverteixo** que, en cas que no hi comparegueu, sereu multat.

• Infinitiu amb valor imperatiu, per donar ordres o fer recomanacions. En aquests casos, hem de fer servir l'imperatiu per a les ordres afirmatives i el present de subjuntiu per a les negatives:

✘ Tancar la porta, si us plau.	✘ Respectar les plantes.
✓ Tanqueu la porta, si us plau.	✓ Respecteu les plantes.
✘ No fumar .	✘ No encendre foc.
✓ No fumeu .	✓ No encengueu foc.

COM MÉS SEREM, MÉS RIUREM!

L'expressió de dues accions que indiquen un augment o una disminució correlatius es fa amb *com més..., més...* o *com més..., menys...*, entre altres combinacions. S'han d'evitar, doncs, les expressions amb *quant*, *contra* i *quan*, perquè no són correctes.

- ✘ Quants més dies passen, més s'incrementa la prima de risc.

✓ Com més dies passen, més s'incrementa la prima de risc.

✗ Quant més el coneix, menys li agrada.

✓ Com més el coneix, menys li agrada.

✗ Contra més diners té, més en vol.

✓ Com més diners té, més en vol.

APUNT TERMINOLÒGIC

Com cada mes de juliol, els aficionats al ciclisme tenen la cita més important de la temporada: la volta ciclista a França, el popular Tour. En relació amb aquest àmbit, trobem, entre molts altres, els termes següents:

Cronoescalada: 'Cursa contrarellotge disputada sobre un recorregut de pujada'.

Cap de files: 'Corredor designat per rebre la col·laboració de tot el seu equip en una cursa, com a membre amb més possibilitats d'aconseguir un bon resultat'.

Pilot (en castellà, *pelotón*): 'Conjunt més nombrós de corredors en cursa, que esdevé el nucli tàctic al voltant del qual es desenvolupen les accions i les situacions de la prova'.

Gregari: 'Corredor d'un equip al servei d'un cap de files, fins i tot en accions no tàctiques'.

Esprint: 'Augment màxim del ritme de la pedalada en un curt espai de temps, especialment a prop de la meta o d'un punt puntuable'.

Mallot de líder: 'Mallot d'un color determinat segons la cursa i la classificació, que s'utilitza per identificar els líders de les diferents classificacions d'una cursa'.

Control antidopatge: 'Verificació mèdica aplicada als participants en una prova, un encontre o una competició per assegurar que no s'han consumit substàncies farmacològiques antireglamentàries'.

Podeu consultar en línia el *Diccionari general de l'esport*, en què trobareu les denominacions i la definició d'11.000 termes de 80 esports diferents, amb les equivalències en castellà, francès i anglès, i l'accés temàtic a l'àrea del ciclisme.

Des de l'Oficina de Serveis Lingüístics us animem a proposar-nos temes que us interessaria que tractéssim, siguin de normativa (pronoms febles, relatius, etc.), de qüestions convencionals, de terminologia administrativa o de qualsevol altre àmbit d'interès per a la Diputació (informàtica, medi ambient, economia...), etc. Podeu fer-ho a l'adreça osl@ddgi.cat.

Diputació de Girona
www.ddgi.cat

Diputació de Girona

Pujada de Sant Martí, 4-5 | 17004 Girona
Tel. 972 185 000 | Fax 972 208 088

[Avis legal](#) | [Privacitat](#) | [Accessibilitat](#)